

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1996 - 1997 (*)

9 OCTOBRE 1997

PROPOSITION DE LOI

modifiant la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties

(Déposée par MM. Joos Wauters
et Thierry Detienne)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties, modifié en dernier lieu le 20 juillet 1991, dispose que les prestations familiales sont accordées en faveur de l'enfant qui est exclusivement ou principalement à la charge d'une personne physique qui réside en Belgique. L'alinéa 2 précise que la personne physique qui a l'enfant à charge doit avoir résidé effectivement en Belgique de manière non interrompue pendant au moins les cinq dernières années qui précèdent l'introduction de la demande de prestations familiales garanties. Sont dispensés de cette condition en vertu de l'alinéa 3, les personnes qui tombent sous l'application du Règlement(CEE) n° 1408/71 du 14 juillet 1971 du Conseil des Communautés européennes relatif à l'application des régimes de sécurité sociale aux travailleurs salariés, aux travailleurs non salariés, ainsi qu'aux membres de leur famille, qui se déplacent à l'intérieur de la Communauté, les apatrides ainsi que les réfugiés. L'alinéa 4 prévoit que, si les personnes physiques sont étrangères, elles doivent résider légalement en Belgique.

(*) Troisième session de la 49ème législature

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1996 - 1997 (*)

9 OKTOBER 1997

WETSVOORSTEL

tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van een gewaar- borgde gezinsbijslag

(Ingediend door de heren Joos Wauters
en Thierry Detienne)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Luidens artikel 1, eerste lid, van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van een gewaarborgde gezinsbijslag, laatst gewijzigd op 20 juli 1991, wordt de gezinsbijslag toegekend ten behoeve van het kind dat uitsluitend of hoofdzakelijk ten laste is van een natuurlijke persoon die in België verblijft. Het tweede lid vereist dat de natuurlijke persoon die het kind ten laste heeft, werkelijk en ononderbroken in België verbleven heeft gedurende ten minste de laatste vijf jaar die de indiening van de aanvraag om het bekomen van gewaarborgde gezinsbijslag voorafgaan. Luidens het derde lid worden van deze voorwaarde vrijgesteld: de persoon die onder de toepassing valt van de verordening (EEG) nr. 1408/71 van 14 juli 1971 van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen; de staatloze; en de vluchteling. Het vierde lid vereist dat, indien de natuurlijke persoon een vreemdeling is, zijn verblijf wettig is.

(*) Derde zitting van de 49ste zittingsperiode

L'article 2, alinéa 1er, 1°, de cette loi soumet également l'enfant étranger à cette double condition, à savoir avoir résidé légalement en Belgique de manière ininterrompue pendant les cinq dernières années.

Le candidat réfugié qui réside en Belgique depuis moins de cinq années¹ et l'étranger en séjour illégal, ne peuvent donc bénéficier de ce régime.

Le champ d'application de la loi du 20 juillet 1971 a été systématiquement étendu. Bien que la loi ait été conçue dans le but d'accorder, par le biais d'un régime résiduaire, des prestations familiales en faveur de tous les enfants exclus de l'un des régimes obligatoires², les prestations familiales garanties n'ont été accordées qu'aux enfants de nationalité belge. Etant donné que cette discrimination était contraire aux conventions internationales, en ce qui concerne les ressortissants de l'Union européenne et les réfugiés, l'arrêté royal n° 242 du 31 décembre 1983 a instauré une condition de résidence de cinq ans pour tous, ce qui constituait toutefois une discrimination indirecte: la condition de résidence est beaucoup plus facile à remplir par des enfants belges que par des enfants d'un Etat membre de l'Union européenne³. La loi du 20 juillet 1991 n'a maintenu la condition de résidence de cinq années que pour les enfants qui ne sont pas belges, ressortissants d'un Etat membre de l'Union européenne, réfugiés ou apatrides.

¹ Cass., 13 mai 1996, *TVR*, 1996, 339, note D. VANHEULE, "Le statut des candidats-réfugiés: la reconnaissance déclarative de la qualité de réfugié est-elle constitutive en Belgique?" La Cour de cassation a estimé que l'article 23 de la convention de Genève du 28 juillet 1951 relative au statut des réfugiés, qui oblige les Etats à accorder aux réfugiés résidant légalement sur leur territoire le même traitement en matière d'assistance et de secours public qu'à leurs nationaux, vise uniquement le réfugié reconnu et non le candidat réfugié.

² Doc. Sénat, n° 576, 1970-71, rapport, p. 1.

³ H. VERSCHUEREN, "Enkele actuele juridische aspecten inzake de toekenning van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, het bestaansminimum en de OCMW-dienstverlening aan vreemdelingen en vluchtelingen", *TVR*, n° 47, mars-avril-mai 1987, 3-26. Dans son arrêt n° 83/95 du 14 décembre 1995 (*Moniteur belge* du 19 janvier 1996), la Cour d'Arbitrage a d'ailleurs estimé que la loi constituait une discrimination à l'égard des enfants belges qui ne résident pas encore depuis cinq années en Belgique et qui n'ont pas droit aux prestations familiales garanties, par rapport aux enfants belges qui séjournent depuis cinq années sur le territoire belge et ont droit aux prestations familiales.

Krachtens artikel 2, eerste lid, 1°, van deze wet moet het vreemde kind eveneens aan deze twee voorwaarden voldoen, namelijk gedurende de laatste vijf jaar een ononderbroken verblijf in België hebben, dat bovendien wettig is.

De kandidaat-vluchteling die minder dan vijf jaar in België verblijft¹ en de vreemdeling die hier onwettig verblijft, vallen uit de boot.

Het toepassingsgebied van de wet van 20 juli 1971 is stelselmatig verruimd. Alhoewel de wet bij de totstandkoming ten doel had door middel van een residuair stelsel in gezinsbijslag te voorzien voor alle kinderen uitgesloten van een der verplichte stelsels², werd de gewaarborgde gezinsbijslag alleen toegekend aan kinderen van Belgische nationaliteit. Omdat deze discriminatie strijdig was met internationale verdragen, wat EU-onderdanen en vluchtelingen betreft, werd bij het koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983 een verblijfsvoorwaarde van vijf jaar voor iedereen ingesteld, hetgeen evenwel neerkwam op een onrechtstreekse discriminatie: de verblijfsvoorwaarde is veel makkelijker te verwezenlijken voor Belgische kinderen dan voor kinderen uit een lid-staat van de EU³. Bij de wet van 20 juli 1991 werd de verblijfsvoorwaarde van vijf jaar alleen behouden voor kinderen die geen Belg, onderdaan van een EU-lidstaat, vluchteling of staatloze zijn.

¹ Cass., 13 mei 1996, *TVR*, 1996, 339, noot D. VANHEULE, "De status van kandidaat-vluchtelingen: is de declaratieve erkenning van de hoedanigheid van vluchteling in België constitutief?". Het Hof van cassatie oordeelde dat artikel 23 van het verdrag van Genève van 28 juli 1951 betreffende de status van vluchtelingen, luidens hetwelk de regelmatig op het grondgebied verblijvende vluchteling, wat de ondersteuning en bijstand van overheidswege ter voorziening in het levensonderhoud betreft, op dezelfde wijze als de eigen onderdaan wordt behandeld, alleen slaat op de erkende vluchteling en niet op de kandidaat-vluchteling.

² *Gedr. St.*, Senaat, 1970-71, nr. 576, verslag, 1.

³ H. VERSCHUEREN, "Enkele actuele juridische aspecten inzake de toekenning van het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, het bestaansminimum en de OCMW-dienstverlening aan vreemdelingen en vluchtelingen", *TVR*, nr. 47, maart-april-mei 1987, 3-26. Bij arrest nr. 83/95 van 14 december 1995 (*B.S.*, 19 januari 1996) oordeelde het Arbitragehof overigens dat de wet een discriminatie uitmaakte ten aanzien van de Belgische kinderen die nog geen vijf jaar in België wonen en geen recht hebben op gewaarborgde gezinsbijslag, ten opzichte van Belgische kinderen die wel sinds vijf jaar op Belgisch grondgebied verblijven en wel recht op gezinsbijslag hebben.

La dernière modification de la loi a toutefois laissé subsister une discrimination étant donné qu'une condition de résidence est imposée à certains enfants et pas à d'autres⁴. Il est grand temps d'y mettre fin, pour que soit enfin réalisé l'objectif premier de la loi du 20 juillet 1971, à savoir donner à chaque enfant un droit à des prestations familiales, simplement parce qu'il existe et quel que soit son statut.

S'il est vrai que le CPAS verse un certain montant aux parents d'enfants qui n'ont pas droit aux prestations familiales garanties, ce montant n'est pas fixé par la loi, étant donné qu'il est alloué sous forme d'aide sociale. Il en résulte que certains CPAS paient un montant égal à celui des prestations familiales garanties, alors que d'autres versent un montant forfaitaire de, par exemple, 2.000 francs par enfant, ce qui est inférieur aux prestations familiales garanties. Il s'agit dès lors en l'occurrence d'une forme d'arbitraire et de discrimination à laquelle notre proposition permettra de mettre fin. Si elle est adoptée, la présente proposition déchargera en outre les CPAS de cette tâche, alors qu'ils sont actuellement surchargés et que le paiement des prestations familiales garanties ne relève pas de leurs missions naturelles, mais de celles de l'Etat.

Ook na de jongste wetswijziging blijft een discriminatie bestaan omdat aan sommige kinderen een verblijfsvoorwaarde wordt gesteld en aan andere niet⁴. Het wordt tijd om hieraan een einde te stellen, opdat de oorspronkelijke bedoeling van de wet van 20 juli 1971, namelijk elk kind recht geven op gezinsbijslag, louter omwille van zijn bestaan en ongeacht zijn statuut, eindelijk werkelijkheid wordt.

Weliswaar wordt voor kinderen die geen recht hebben op gewaarborgde kinderbijslag, door het OCMW een bepaald bedrag aan de ouders betaald. Dit bedrag is evenwel niet wettelijk bepaald, daar de betaling gebeurt onder de vorm van maatschappelijke steun. Het gevolg daarvan is dat sommige OCMW's een bedrag betalen gelijk aan dat van de gewaarborgde gezinsbijslag, en andere OCMW's een forfaitair bedrag van bijvoorbeeld 2.000 frank per kind, hetgeen minder is dan de gewaarborgde gezinsbijslag. Dit betekent een vorm van willekeur en discriminatie waaraan door deze wetswijziging een einde kan worden gesteld. Een gevolg van het aannemen van dit voorstel is overigens dat de OCMW's van deze taak vrijgesteld worden, terwijl ze nu overbelast zijn en het uitbetalen van gewaarborgde gezinsbijslag niet tot hun natuurlijke taak behoort, maar wel tot die van de Staat.

J. WAUTERS
T. DETIENNE

⁴ J. VAN LANGENDONCK, "De behandeling van vreemdelingen in de Belgische sociale zekerheid", dans: INSTITUUT VOOR SOCIALE ZEKERHEID, KULEUVEN, *Vreemdelingen en sociale zekerheid*, 1996, 20.

⁴ J. VAN LANGENDONCK, "De behandeling van vreemdelingen in de Belgische sociale zekerheid", in: INSTITUUT VOOR SOCIALE ZEKERHEID, KULEUVEN, *Vreemdelingen en sociale zekerheid*, 1996, 20.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 1er de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties, modifié par la loi du 8 août 1980, par l'arrêté royal n° 242 du 31 décembre 1983 et par les lois du 20 juillet 1991 et du 29 avril 1996, les alinéas 2, 3 et 4 sont abrogés.

Art. 3

Dans l'article 2, alinéa 1er, de la même loi, remplacé par l'arrêté royal n° 242 du 31 décembre 1983, le 1° est remplacé par la disposition suivante :

«1° qui réside effectivement en Belgique.».

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1 van de wet van 20 juli 1971 betreffende de gewaarborgde gezinsbijslag, gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1980, het koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983 en de wetten van 20 juli 1991 en 29 april 1996, worden het tweede, het derde en het vierde lid opgeheven.

Art. 3

In artikel 2, eerste lid, van dezelfde wet, vervangen bij het koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983, wordt de bepaling onder 1° vervangen door de volgende bepaling:

«1° dat werkelijk in België verblijft.».

22 juli 1997

J. WAUTERS
T. DETIENNE